

Враховуючи сказане, комплексне визначення поняття правової системи, як на наш погляд, має демонструвати не стільки послідовне описання її різних ознак, рівнів, елементний і компонентний склад, скільки відтворювати зв'язки, характерні трьом рівням системної цілісності, завдячуючи чому окремі характеристики правової системи інтегруються в цілісне її сприйняття. Лише таке відображення буде більш-менш наближеним до реальності, а, отже зможе виконувати функцію ефективного засобу пізнання.

6. Уявляється, цій вимозі відповідає системно-інформаційний підхід, евристичний потенціал якого у дослідженні проблематики правової системи обґрунтований нами у низці публікацій [1]. Наша пропозиція знайшла підтримку щодо цільності його застосування у порівняльно-правових дослідженнях правових систем [2, с. 9], розглядається можливість використання в методології правового регулювання [3, с.18].

Література

1. Мірошніченко М.І. Системно-інформаційний підхід у дослідженні правової системи / М.І.Мірошніченко // Право України. – 2006.- №8.- С.35-39; Її ж: Принципи системно-інформаційного підходу у дослідженні генезису правової системи/ М.І.Мірошніченко // Наук. вісн. Чернівецького ун-ту: Зб. наук. праць.- Чернівці: Рута, 2006.- Вип. 348.- Правознавство.- С.14-18; Її ж: Генезис національних правових систем: теоретико-методологічний аспект: монографія / М.І.Мірошніченко.-К.: Ун-т „Україна”, 2007. С.129-161 та ін.
2. Порівняльне правознавство (правові системи світу): монографія / [Шемчушенко Ю.С., Копиленко О.Л.; Зайчук О.В. та ін.]; за ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко – К.: Парламентське видавництво, 2008. – 488 с.
3. Тарахонич Т.І. Методологічні підходи та принципи дослідження правового регулювання / Т.І.Тарахонич // Часопис Київського університету права. -2009.- №3. -С. 15-18

УДК 364.46:321.74(477)(043.2)

Пильгун Н. В.

к.ю.н., доцент кафедри

Юридичний інститут

Національний авіаційний університет, м. Київ

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Питання формування та розбудови соціальної держави в Україні є досить актуальним сьогодні. Цей процес залежить від багатьох чинників, серед яких в першу чергу рівень захисту прав, свобод та інтересів людини і громадянина, соціального захисту і забезпечення населення та соціальної політики держави. Формування соціальної держави в Україні є важливим етапом на шляху до європейської інтеграції. Дослідження сутності та призначення соціальної політики

держави, виявлення основних соціальних проблем у суспільстві; дослідження питань безробіття як найбільш гострої соціально-економічної проблеми є предметом дослідження багатьох вчених, політиків та державних діячів.

Вихідною нормою й одночасно базовим конституційним принципом, який закладає основу регулювання соціальних відносин, є проголошення України соціальною державою. Як відомо, соціальні відносини є чи не найважливішою складовою суспільних відносин. Тому становлення України як демократичної держави безпосередньо залежить від того, наскільки ефективно здійснюватиметься конституційне регулювання соціальних відносин, наскільки захищеними та забезпеченими будуть ті конституційні принципи й норми, які наразі визначають основи соціальних відносин в Україні. Про широкий вплив конституції на соціальні відносини пише відомий український юрист О. Скрипнюк: «Якщо ми ставитимемо питання не просто про ті чи інші інститути конституційного права, а спробуємо дещо розширити до меж загального визначення ролі конституції як Основного Закону в житті суспільства, то тоді проблеми визначення та реалізації соціальних функцій конституції логічно виходитимуть на перший план і становитимуть чи не основну частину наукового дослідження» [1].

В сучасних умовах проблеми соціального захисту населення та політичної нестабільності набувають особливої гостроти, що вимагає пошуків механізмів злагоди, консолідації різних громадсько-політичних сил. Аналіз життєвих ситуацій та юридичної літератури доводить, що в системі державотворення та юриспруденції проблем формування соціальної держави в Україні приділяється достатньо уваги. Так, створено Центри соціальних досліджень, розроблені соціальні програми на покращення життя, захисту соціальних прав громадян та забезпечення соціальних гарантій.

Проблема соціального захисту населення болюча та гостра, потребує активної позиції як з боку громадськості, так і державних структур. Особливої уваги з боку держави потребує така категорія осіб, як малозабезпечені верстви населення та діти-сироти. Потрібно сказати про те, що винуватцями щодо існування цієї проблеми в суспільстві є не тільки держава, а й сім'я, церква, громадські організації, суспільство. Є статистичні дані, що двадцять тисяч дітей виховується в інтернатах та дитячих будинках в Україні, наявність реальних фактів щодо появи великої кількості безпритульних дітей.

Ситуація в Україні, яка спостерігається сьогодні, свідчить про те, що країна знаходиться не на найвищому рівні розбудови соціальної держави. Гальмують цей процес численні соціально-економічні проблеми, що в першу чергу безпосередньо впливає на матеріальний та морально-правовий стан соціально незахищеної категорії населення та соціальний і економічний рівень країни в цілому, що призводить до політичної нестабільності.

Головною проблемою соціальної політики в Україні є забезпечення в суспільстві соціальної справедливості як міри досягнення в суспільстві соціальної рівності та свободи. Соціальна рівність і свобода взаємозв'язані таким чином, що чим більше в суспільстві свободи, тим менше в ньому соціальної рівності, і

нипаки. Реалізація неоднакових розумових і фізичних здібностей людей обов'язково призводить до соціальної нерівності, поглиблення якої створює напруженість у суспільстві та породжує конфлікти. Однак обмеження соціальної нерівності призводить до обмеження свободи, створення перешкод для реалізації неоднакових здібностей людей, що гальмує суспільний, насамперед економічний, розвиток. Отже, завдання полягає в тому, щоб для кожного конкретного суспільства знайти оптимальне поєднання (міру) соціальної рівності і свободи. Для цього потрібно врахувати особливості історичного розвитку суспільства, конкретного етапу, на якому воно знаходиться, суспільної свідомості тощо. В протилежному разі здійснювана державою політика сприйматиметься як несправедлива і не знайде підтримки більшості суспільства. [2]

Призначення соціальної політики держави передбачає вирішення соціальних проблем, наявність яких негативно впливає на розвиток суспільства і держави. Сфера соціальних проблем є досить широкою, тому вимагає певної класифікації. Ці соціальні проблеми можна розділити на такі групи: соціально-економічні та екологічні проблеми, наявність майнової нерівності в суспільстві, соціальні проблеми сім'ї: подружжя та батьків з дітьми, проблеми сфері дотримання законності та правопорядку в суспільстві, проблеми в сфері ЗМІ, проблеми взаємодії різних гілок державної влади.

Відповідно до Конституції України, одними з найважливіших прав людини визначаються соціально-економічні права. Серед них центральне місце посідає право на працю та, як його об'єктивна передумова, право на працевлаштування. Нове наповнення змісту цих прав виявило появу значної кількості проблем, які потребують свого вирішення.

На сьогодні найбільш гострою серед соціально-економічних проблем в Україні є проблема безробіття. Безробіття у нашій країні набуло масового характеру і складає реальну загрозу для державного та суспільного благополуччя. Зважаючи на фінансово-економічну кризу та низькі показники економічного зростання, проблема безробіття не має реальних передумов для швидкого вирішення. [3]

Література

1. Скрипнюк О. В. Проблеми соціальної держави в контексті концепції «державного мінімалізму» // Право України. – 2000. – № 11. – С. 17.
2. Панкевич О. З. Соціальна держава: до загальнотеоретичної характеристики // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2004. – № 2–3 (28–29). – С. 33.
3. Бабчук К.Л., к.і.н., Чорна Н.М. Проблема безробіття в Україні: шляхи та перспективи її вирішення.